

Alfa a Omega

Zpravodaj Farního sboru
Českokobratrské církve evangelické
v Praze 5 - Smíchově

Úvodník

Toto praví Hospodin, který tě učinil, který tě vytvořil v životě matky a pomáhá ti: Neboj se, Jákobe, můj služebníku, Ješurúne, jehož jsem vyvolil.

Já vyleji vody v místa zprahlá žízní, bystřiny na suchou zemi. Já vyleji svého ducha na tvé potomstvo a své požehnání na ty, kteří z tebe vzejdou.

Porostou jak mezi trávou, budou jako topoly při tekoucích vodách.

Onen řekne: ‚Já jsem Hospodinův‘ a jiný se nazve jménem Jákobovým, další si napíše na ruku: ‚Jsem Hospodinův‘ a dá si čestné jméno Izrael.“

Iz 44, 2–5

Adventem začíná nový rok, tedy ten liturgický. Advent podobně jako sekulární novoroční svátky jsou však svátky nebezpečné. Probouzejí totiž v člověku touhu po novém začátku, touhu něco ve svém životě změnit a alespoň v něčem začít od znova. Ne vždy se takové pokusy daří, spíše naopak. Naše zkušenost je, že nic skutečně nové nepřichází. To nové je pokračováním toho, co právě skončilo. Je mi dané tělo. Nedostanu jiné – musím ten život v něm odžít. Podobně jsou mi dané mé emoce, představy a myšlenky. Žijeme tento náš život podobně jako hereckou roli v divadelní hře, kterým je svět, a občas si říkáme: „V této hře jsem nechtěl hrát! Končím!“ Kolik nechtěných scénářů se v našich životech odehrává, kolik nechtěných rolí se odehrává za okny našich měst. Kolik vztahů se unavilo, zaseklo.

Kolik je manželů žijících ve svém společném světě a zároveň vedle sebe izolovaně. Kdysi se milovali, vychovali spolu děti, dnes je mezi nimi propast

zklamání, raněných emocí, vin, které si nepřiznali ani neodpustili. Jeden druhého už nevidí. Vidí jen obłudné obrazy, které si jeden na druhého promítají.

Kdyby tady byla záchranná brzda! Vystoupit z toho pekelného vlaku, zbavit se toho toxického nákladu, potkat se znova a otevřít se tajemství toho druhého, svobodně, jako ten první den.

Člověk hledá změnu vnějšku. Vymění ženu, koupí nové věci, hledá lepší zábavu, ale v tom novém většinou nalezne to staré já.

Poetický Izajáš vidí ten začátek jako obraz nečekaného pohybu. Poušť se mění na krajinu a on vidí obraz probuzených nových lidí. Duch působí v člověku takhle – zevnitř ven. Izajáš pak slyší hlasy lidí, kteří si dávají jména, jež neměli. V tom spočívá nový začátek, to místo bytostné proměny, jehož symbolem je právě křest. A ne náhodou Markovo evangelium nezačíná narozením Ježíše, ale právě křtem. Skutečná proměna začíná tam, kde si novým způsobem odpovím na otázku vlastní existence. Kdo jsem, kam jdu, kam směřuji. Vstoupím do vědomí, že nejsem sám svůj, jsem Tvůj! Nepatřím sám sobě, ale Boží pravdě a lásce. Když nalezneme tuto odvalu sami sebe vrátit Bohu, do času našeho života se vrátí věčnost. Věčnost je nutná pro vnitřní proměnu. Naruším čas, abych se sám na sebe podíval z odstupu.

Tu věčnost nemusím hledat. Ano, můj život se děje v čase, ale svým vědomím čas přesahuji a dotýkám se věčnosti.

Ve stavu poznávání se mé nitro otvírá nekonečnu pravdy, které chybí mému poznání. Ve stavu milování se mé nitro otvírá nekonečnu lásky, která chybí mému milování. Věčnost je v nás jako třináctá komnata – zamčená. Sami jsme ji zamkli, protože se bojíme její temnoty. V té nekonečnosti se totiž zjevuje naše bezvýznamnost.

A právě to je to místo v nás, do kterého přichází Bůh v Kristu, aby nás proměnil, to je to místo, na kterém v adventu očekáváme. To je to místo, kde se v nás může rodit skutečně nové.

Bylo tu pravé světlo, které osvětluje každého člověka; to přicházelo do světa.

J 1,9 a 12

Maroš Klačko

Vážení čtenáři,

letošní podzim a začátek adventu je náš privátní i sborový život silně ovlivněn karanténou; ale přece jen jsme se aspoň o druhé neděli adventní mohli setkat nejen v našem chrámu, ale i u stolu Páně při svátosti přijímání chleba a vína – snad alespoň nějaký čas tento stav vydrží.

K obsahu čísla: Adventu se věnuje úvodník našeho bratra faráře. Jedním z jeho ústředních témat je varování před nestřídmými očekáváním od „nových roků“, ať sekulárního, ať liturgického, a hlavně od nových začátků vůbec: nových příležitostí, nových vztahů, snad i čehosi nového v sobě – „ale v tom novém většinou nalezneme to staré já“.

Žofie Vobrová v příspěvku o konfesích a konfesionalizaci přináší jednak podnětnou nabídku zdroje informací o náboženském životě u našich sousedů v BRD, jednak navazuje na téma denominací, církví a ekumeny, jež nedávno připomněl v našem časopise příspěvek Jana Jelínka.

Bratr farář Klačko přišel se zajímavým nápadem, který sám charakterizuje takto: „Rozhodl jsem se vydat svědectví o životě faráře tak, jak jej sám prožívám, s nadějí, že se snad stane inspirací a povzbuzením pro jiné, kteří by uvažovali o tomto povolání. Povolání, které je ve své podstatě královské...“ Tento svůj plán nazval *Vhled do života faráře* a do prvního pokračování vybral vzpomínku na jednu pohnutou svatbu, na níž nejenže působil jako oddávající, ale chtěl na ní být i youtuberem a tvůrcem videoblogu.

Následuje pak obsáhlý rozhovor sestry Ester Kopecké s osobností srdcem i duší blízkou nejen sestře Ester samé, ale každého, kdo aspoň letmo zpovídanou poznal – totiž sestru Evu Mikoláškovou. Srdečný dík i obdiv oběma – jak Ester za výborně připravený a skvěle provedený projekt, tak Evě za nahlédnutí do jejího života rodinného, profesního i náboženského.

Na závěr čísla připravil autor těchto řádků jakési ohlédnutí za výročím, jemuž se věnoval už v minulém čísle, totiž bitvy na Bílé hoře a zejména jejím následkům. Za tímto účelem vybral tři články k těmto tématu – nikoli články odborné, přesto však od odborníků. O těch člancích se pokusil vydat stručné svědectví; něco z nich citoval, něco málo si troufl komentovat. Kdyby kdokoli z našich čtenářů projevil zájem si z nich přečíst víc (dlouhé nejsou), mohu na ně poskytnout odkaz, a jeden z nich mohu dodat jako mailovou přílohu nebo ho zkopírovat. A koho by zajímaly důkladnější komentáře k této problematice, dovoluji si odkázat např. na *Kostnické jiskry* 22-23, příloha č. 3.

Jan Horálek

Konfesionalizace

Letos jsem si přivezla z Německa několik (starších) čísel časopisu *Publik-Forum*, čtrnáctideníku, soustřeďujícího se na dění v politice, církvi a náboženství obecně, a ve společnosti. Vydávají jej katolíci, ale má své čtenáře i napříč konfesemi.

K 500. výročí Lutherova rozchodu s Římem a následné papežské klatby vyšlo zvláštní číslo věnované přednostně Lutherovi, ale odborníci zde pojednali i o okolnostech vzniku protestantismu, svobodě svědomí a stavu tehdejší společnosti. Tehdy byl střet s reformací doprovázen i veřejnými prostředky, letáky, obrazy, rytinami, karikaturami i produkcemi ve veřejném prostoru. Bylo třeba definovat svoji konfesi. Autor článku v *Publik-Forum* Michael Schrom nazval svůj příspěvek, který zároveň pojal jako otázku: *K čemu ještě dnes jsou konfese?*

U nás evangelíků bylo po vydání tolerančního patentu nutno vyjádřit svou „novou“ víru, tím se ale vymezit vůči tehdy vládnoucí církvi. Určité pnutí v následujícím století existovala i mezi protestantskými církvemi u nás. Nakonec však vznikla v roce 1918 spojená ČCE.

Vztah mezi církvemi se u nás vyvíjel od tolerance přes vyhlášení rovnoprávnosti v roce 1861. Zdálo se, že cílem by měl být vzájemný respekt a úcta mezi denominacemi. Dnes ale se hlásá snaha po jednotě církve, k její podpoře se rozvíjí ekumena. Já si ale myslím, že v některých pojmech si trochu nerozumíme. Co je církev, co je jednota církve a co je svatá církev obecná?

Kvůli definici se chci vrátit k Husovi: „...svatá církev obecná je jedna jediná, a ta je souhrnem předurčených od prvního spravedlivého včetně až k tomu poslednímu, který má být jednou spasen. Zahrnuje v plném počtu všechny, kteří mají být spaseni...“

Anebo k Chelčickému: „...církev svatá, choť Kristova, anebo tělo Kristovo duchovní, jež se řídí Duchem svatým a váže se pospolu z mnohých údů, proto k tomu obcování svatých...“

V apoštolském vyznání víry říkáme „věřím svatou církev obecnou“, ve Francii „církev univerzální“, římsští katolíci vyznávají „církev katolickou“, což v překladu z řečtiny je také obecná. Líbil se mi pokus vyjádřit ji jako církev neviditelnou.

Pan farář Voříšek říkával, že má rád svou církev (českobratrskou evangelickou) a s jinými nemá problém. I já se hlásím k té své konfesi a vážím si jí i vzhledem ke zkušenosti mých předků a „taky se mi líbí“ (tak vysvětlili někteří z těch, kteří v roce 1782 stáli před duchovenskou komisí, proč se hlásí k evangelické víře).

Autor článku v Publik-Forum na konci sám odpovídá na otázku, zda i dnes mohou vedle sebe existovat různé konfese: „Ale právě v tomto okamžiku je nezbytné si uvědomit možnosti a hranice vlastní konfese i původ a tradici své religiozity; to vše zároveň upozadit při pohledu na velikost a slávu křesťanské víry.“

Žofie Vobrová

PS. Časopis Publik-Forum je v němčině a těžko bude u nás rozšiřován. S podobným obsahem, i když na populárnější úrovni, máme u nás týdeník Forum 24. Možná by se některá témata mohla z veřejného prostoru přenést aspoň sem.

Vhled do života faráře (1)

Rozhodl jsem se vydat svědectví o životě faráře tak, jak jej sám prožívám, s nadějí, že se snad stane inspirací a povzbuzením pro jiné, kteří by uvažovali o tomto povolání. Povolání, které je ve své podstatě královské. Vyžadující oběť velké části osobního života výměnou za zvláštní postavení v komunitě věřících. Povolání, které by se mohlo také nazvat povoláním svobodným, jelikož se podobá povolání umělců ve svém pohybu mezi tvořivou extází a zoufalou prázdnotou. Povolání, které víc než prací je působením, stylem života, který se učí žít svobodu. Svobodu, která když je nezvládnutá, vede na jedné straně k workoholismu, nebo k zahálce na straně druhé. Povolání, které neustále svoji legitimitu obnovuje svým zápasem s Bohem, ať už tím rozumíme cokoliv, a zápasem o Boha, čímž rozumím to nedokončitelné doptávání se a naslouchání, které tak často končí v tichu a jen výjimečně v hlubině.

Nepatřím ke generaci hrdinných farářů, kteří pro svoji víru obětovali možnosti vzdělání, zdraví, společenské postavení a úctu, nebo dokonce perspektivu pro vlastní děti. Nemohu se pochlubit žádným z výjimečných

darů svých předchůdců či kolegů. A nemohu se pochlubit ani příjmením některého z evangelických rodů, které už vyslovením vyvolává u lidí důvěru v rodinné tradice a stabilitu. Naopak, prožívám svůj život v trápeních a zápasech, které připomínají spíše malost člověka a v mnohém i slabý charakter. Stávám se člověkem příliš pomalu na to, abych to stihl v pro mě vymezeném čase života. Neupadám však do zoufalství, vždyť i ten můj život je Bohem chtěný, Božím Duchem tvořený a nesený, Bohem v Kristu zachraňovaný.

Text jsem se rozhodl rozdělit do menších kapitol podle oblasti života faráře tak, jak ho osobně prožívám. Mám potřebu ještě jednou zdůraznit, že tohle rozdělení a ani svědectví o jednotlivých oblastech není univerzální, jelikož každý farář a každý sbor, ve kterém působí, je specifický. Moje vlastní zkušenost byla ovlivněna buď pozitivně napodobováním, nebo negativně vymezením se. Tato prostředí různých křesťanských tradic se pokouším shrnout v předposlední části.

Svatby

Jelikož většina žádostí o svatební obřad přichází ze sekulárního prostředí a přípravné setkání a samotná svatba odkrojí z času faráře spoustu času, připravuji ročně tak 4 až 5 svateb se specifickým kázáním pro každý pár. Každá svatba je příležitostí nahlédnout do společenské skupiny lidí, kterou byste jinak za normálních okolností nepotkali. Zároveň je to exponovaný a náročný úkol, jelikož jste na svatbě farářem od začátku do konce. Lidi poslouchají, překvapí je, když tančíte, a pak ovínění se odváží přijít s bytostnými otázkami. Sám jsem si svoje povolání ulehčil tím, že se vědomě soustřeďuji na komunitu horolezců, které postupně oddávám. Výhodou je, že pak přirozeně ty oddané páry potkávám na dalších svatbách jejich kamarádů, a čím dále se taková svatba podobá svatbě sboru, ve kterém jste doma a mnohé znáte.

Svatební dny jsou plné překvapení a dobrodružství. Často to dobrodružství souvisí s výběrem místa takové svatby. Abych byl konkrétní, příkládám příběh jedné takové svatby. Je to svatba, která úředně proběhla na zahradě domku na Moravě. Samotný obřad však na Slovensku v Tatrách.

Ten den jsem se rozhodl stát se youtuberem. Tak totiž začíná den. Rozhodnutím. Což je těžké, když člověk je odsouzen k svobodě svým zaměstnáním. Té svobodě, která obnažuje základy motivace a hmatatelné

důsledky fascinace člověka, což v mém případě je v posledním období žalostný obrázek.

Takže jsem se zrána rozhodl stát se youtuberem s cílem ukázat, jak krásný život může člověk vést jako evangelický farář – a jak jinak začít než svatbou!

To už kráčím směrem k tatranské lanovce. Přemítám o tepu života. Narození dítěte, svatba, nemoc, smrt a pak tep týdnů učení a objevování, naslouchání a vypravování. Kde jinde by měl člověk být a co jiného dělat, než takhle zblízka hledět na život? Přemítám o dramaturgii videoblogu, který inspiruje mladé lidi ke studiu teologie. Nezapře se ve mně ani vlastní ego, které přidává to své, obligátně obviňující: „Děláš to jen proto, že hledáš vlastní hodnotu v potlesku druhých“.

Je brzo ráno, liduprázdno a kvůli nedávno skončené karanténě bez turistů.

Stále jsem odhodlán stát se youtuberem a svůj videoblog začnu rovnou od toho nejpodstatnějšího: začnu láskou. Pomalu se trousí svatebčané, ženich a nevěsta. Všichni v oblečení do přírody, málokdo do vysokohorské. Lanovka nás veze k chatě a pak už pomalu stoupáme nahoru. Všichni těžké batohy plné jídla a pití. Sekaná, moravské koláče, domácí slivovice, pečené maso, saláty a pivo. Ze setkání se sestupujícím ochranářem máme všichni radost. On z mladé lásky, my z toho, že nám snad už nehrozí pokuta, až opustíme značenou stezku. Snoubenci se totiž rozhodli, že by se hodilo mít obřad v chráněné oblasti daleko od značených cest.

Teď už stojíme daleko od značené cesty. Počasí se hodně změnilo. Všude šedivo a pod bundy leze ledový vítr. Čekáme, až přijdou poslední. „Tak tady to bude“, vydechnou po sdělení ženicha. Začíná pršet. V šedivém plátně oblaků vznikají okna, ve kterých se jako na konci tmavého tunelu kaleidoskopu objevuje a zase mizí krajina v nížině prozářená sluncem. Prší a přeji si, abychom alespoň na chvíli byli taky v jednom takovém okně. Stalo se. Všichni se převlíkají do svatebního. Saka, kravaty, motýlek. Šaty, halenky, make-up. Moravské koláčky, slivovice. Kdyby se někdo na nás díval vesmírným oknem, taky by si nás mohl splést s prozářenou krajinou v nížině.

Oblékám si talár, v ruce držím bibli a text připravené řeči.

Okno splaskne s hromem. A pak „nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú“. Běžíme krupobitím dolů. Cestou nahoru byla zřetelná jediná cesta, dolů jich najednou vede několik. Někteří se ztrácejí a nacházejí v labyrintech

neprostupné kleče. Muži s dětmi v náručí běží napřed. Do vysokohorské chaty vstupujeme každý zvlášť zbití krupobitím, v obleku, svatebních šatech, v taláru.

Svatební obřad probíhá při západu slunce na ženichem narychlo kosou posekané bohaté podhorské louce a po slivovicí posilněném nátlaku svatebčanů. Příroda připravila svatební proslav a už jen ženich překvapí začátkem svého slibu: „Já nebudu nic slibovat. Sliby, chyby! Já jsem muž činu“, aby pak omylem upustil prstýnek do vysoké trávy, kde ho u nohou nevěsty hledají obveselení svatebčani. Pak se pije a jí, jak to tak bývá. Zpívající opilí jako by nepatřili do této drsné krajiny. A já už v noci vím, že žádný videoblog z této svatby nezveřejním. Vypadal by totiž jako špatná česká komedie s názvem „Svatba v Tatrách“ a vůbec bych se v něm nedokázal dotknout toho subtilního tepu života, kterým tito lidé právě žijí a u kterého jsem měl tu čest na krátkou chvíli být.

Metodologii práce s těmi, kdo se připravují vstoupit do manželství, jsem si tvořil sám a vyvíjela se řadu let. Vlastně je to stále pohyblivý proces.

Maroš Klačko

Rozhovor s Evou Mikoláškovou

Co vás napadne, když zazní jméno Eva Mikolášková? Úsměv, energie, péče o druhé, ale také obětavá dětská sestra podolské porodnice a mnoho dalšího. Eva chodí do smíchovského sboru od roku 1984 a neodmyslitelně k němu patří. V tomto rozhovoru pootevřela dveře k tomu, co ji utvářelo, jak prožívá současnou situaci, co jí dělá radost či obavy a co je pro ni ve sborovém životě důležité.

Evo, hned na začátku mám na tebe takovou osobnější otázku. Seznámením a svatbou s Danem jsi přišla do poměrně velké evangelické rodiny, Danův tatínek byl farář. Byla to pro tebe velká změna? V jakém prostředí jsi vyrůstala a do té doby žila ty?

Moc velká změna to pro mě nebyla. Mikoláškovi byli v našem chrudimském seniorátu docela dost známí, takže jsem je znala už od svého dětství a věděla jsem, do čeho jdu. Vyrůstala jsem ještě se sestrou v Přelouči a naše rodina je evangelická ze strany mé maminky, například Joel Ruml je její bratranec. Základní povědomí a evangelické kořeny tak mám odtud. Tatínek byl takový

tolerantní ateista, který nám v ničem nebránil, spíš nám přál. Měli jsme velké štěstí, že jsme v Přelouči zažili jako faráře Boba Bašteckého, který byl velice výrazná osobnost, nebál se a měl velmi blízko k mladým. Na faře se často konala různá sejití mládeže, někdy asi na tu dobu takzvané normalizace trochu ilegální, nebo jsme chodili na výlety, například za farářem Bohdanem Pivoňkou, chartistou a organizátorem bytových seminářů. Tohle všechno na mě velmi silně působilo, protože jsem cítila, že to jsou věci, které mi mají co říct, a byli tam lidé, se kterými jsem se ráda vídala. Kolem svých zhruba patnácti sedmnácti let jsem začala jezdit s mládeží na senové brigády a tam jsem se potkala s Danem. Tehdy jsem studovala zdravotnickou školu a po jejím dokončení jsem začala pracovat na pediatrické klinice v Hradci Králové. V té době jsem hodně kamarádila s Ivanou a Milanem Součkovými, Ivana taky pochází z Přelouče, a ti mě zavedli do hradeckého sboru a na jejich mládež. Takže to tak hezky pokračovalo.

Zjevně ses vždycky aktivně podílela na sborovém životě a i na Smíchově jsi nepřehlédnutelná při velké řadě sborových činností. Ne každý si na to umí najít čas, někdy členové sboru ani nemají chuť se více zapojovat. Jaké jsou tvoje pohnutky? Nedá ti to, jdeš a uděláš, co je nutné, nebo je to pro tebe samozřejmost, či potřeba? Je pro tebe důležité se aktivně podílet na sborovém životě a být sborovému společenství prospěšná?

Je to pro mě docela důležité. Už v Přelouči jsme byli zvyklí, že jsme se starali o spoustu věcí a organizovali různá setkání, takže to pro mě není nic neznámého. Prostě když cítím, že je potřeba něco udělat, že to prospěje nějaké dobré věci, tak to udělám ráda, dělá mi to dobře a naplňuje mě to. Ono to asi souvisí i s mou prací. Ani tam si neumím jen odbýt službu, ale žiji tam spoustu osudů, množství věcí je potřeba operativně udělat navíc, leckdy musím překousnout věci, které se mi nechťejí dělat, a hlavně asi ve mně je takový ten pečovatelský duch. Mám to štěstí, že dělám práci, kterou jsem už od dětství chtěla dělat, i když někdy si říkám, že je to unavující, že už bych si teď mohla možná najít práci v nějakém klidnějším prostředí, kde by to nebylo tak náročné fyzicky i psychicky. Ale to už nedokážu, opustit zdravotnictví. Nebylo to ale vždycky snadné; když byli naši kluci ještě malí, onemocněl můj tatínek a já se snažila mámě pomoci, jak jen to šlo. Hloupé bylo, že byli 100 kilometrů daleko, Dan býval na zájezdech a bylo náročné to zvládnout. Po tatínkově smrti onemocněla maminka a já jsem v poměrně mladém věku přišla o oba rodiče. Starosti, které mívají lidé v padesáti šedesáti, jsem tak

měla mnohem dřív. Ale to je za námi a teď si vlastně nemůžu na nic moc stěžovat. Dělán to, co chci, co dělám ráda a co mě baví. To je prima.

V kontextu toho nemůžu nezmínit to, co v posledních měsících výrazně ovlivňuje naše životy, tedy „kovidovou“ situaci. Ty, jako zdravotník, nemáš na výběr, nemůžeš pracovat z domova, leckdo tě může vnímat jako různým způsobem „rizikovou“. Jak všechna opatření související s pandemií ovlivnila tvůj život, jak to prožíváš?

Určitě je rozdíl mezi jarem a podzimem. Na jaře jsme byli takoví víc vyděšení, v mém okolí měli někteří dojem, že by vzhledem k okolnostem možná bylo lepší, kdybych třeba šla na neschopenku nebo něco takového. Pro mě to ale byla úplně absurdní myšlenka. Jednou prostě dělám tuhle práci a navíc jsme tam docela prima kolektiv, tak jsem si vůbec nedokázala představit, že bych v práci řekla: „Holky, tak já si na tři neděle udělám volno a počkám, až to přejde“. Tehdy jsme samozřejmě ještě nevěděli, že tři neděle by stejně nestačily. Navíc já nejsem „v první linii“. I když teď už tedy také máme jedno kovidové oddělení, protože samozřejmě rodí i matky, které mají pozitivní testy. A přicházejí i rodičky, které nejsou testované a je potřeba se jim okamžitě věnovat. Pár z nás bylo nemocných, ale průběhy u nich nebyly tak strašné, abychom byli vyděšení dopředu. Doufáme, že to prostě nějak zvládneme.

Nezaznamenala jsi vůči sobě nějaké negativní reakce okolí, že jsi pro ostatní nebezpečná?

To ano. I když teď na podzim je to lepší, než to bylo na jaře.

A jaké to pro tebe je, když ti někdo třeba řekne, že se s tebou nechce kvůli tomu vidět?

Akceptuji to a nic si z toho nedělám.

Zavedená opatření s sebou nesou i to, že lidé moc nikam nechodí, a nejsou ani bohoslužby. Jak to snášíš ty?

Já se bojím toho, že si lidé na tu izolaci zvyknou. Lidé sledují televizi a všechna média neustále vysílají zoufalé zprávy, takže mají strach vycházet mezi lidi. Až se situace zlepší, moc bych si přála, aby se chtěli vrátit zpátky k tomu, co bylo.

Spíš jsem to myslela tak, jestli lidem nechybí život ve sboru. Spousta lidí

bez problémů využívá různé sociální sítě a platformy, a setkání tak lze dělat on-line, je to vlastně docela pohodlné. Aby se lidem ještě chtělo vrátit fyzicky do kostelů...

To nebezpečí tu je, a čím déle to bude trvat, tím je takové riziko větší. Říkám si, zdali se všechno vrátí do starých kolejí, a trochu se bojím, že už to nebude stejné. A konkrétně myslím třeba i na tu naši rekonstrukci kostela. I když tomu přeji, tak se trochu bojím, jestli to není příliš velký úkol, jestli to dokážeme, jestli na to budeme stačit především finančně. Navíc, i když to bude provádět firma, bude potřeba, aby se hodně zapojili lidé ze sboru, a sami budeme muset nějakou práci zastat. Tak přemýšlím, zda se dokážeme vybudit a pomoci.

Když bychom se od obav o „věci veřejné“ přesunuly k obavám o „věci soukromé“, je něco, čeho se bojíš?

Momentálně nepocituji nějaký vážný strach, ať už existenční, nebo třeba z nemoci. Momentálně žiji takové celkem klidné období, kdy jsme relativně zdraví, těší mě práce, kterou můžu dělat, jsem moc ráda s vnuky, kteří jsou naši miláčkové, a s Danem si je moc užíváme. Mám s nimi takový hodně těsný vztah, vždyť já je mám už od porodnice, byla jsem první člověk, který je držel v rukou. Mám ale takové svoje malé strachy, dalo by se říct z lidí nebo z kontaktu s některými lidmi. Ale to má asi každý. Například v práci, je to paradoxní, ale v porodnici se nesetkáváme jen s příjemnými lidmi. Lidé jsou čím dál složitější a rodiče miminek dokážou připravit velice nepříjemné chvíle, kdy se člověk musí docela držet, a někdy mám až obavy, jestli to ustojím

Takže strach máš i ze sebe? Z některých svých možných reakcí?

Asi by to tak taky šlo říct. Jinak ale zatím obavy nemám, cítím nad sebou takovou nějakou ochranu.

Působíš dojem člověka, který to má srovnané, má ve věcech jasno a ví, co je důležité. Když bychom se ještě vrátily k smíchovskému sboru, co je pro tebe důležité na sborovém životě? Bez čeho by ses v kostele, kromě víry v Boha samozřejmě, neobešla?

Já se tam moc ráda setkávám s lidmi, ať už s těmi známými, tak s těmi, které potkám poprvé. Úplně nový rozměr setkávání přinesli do sboru Magda a Ivo Marešovi, kteří lidem se sboru doslova otevřeli dveře do svého bytu.

Pro nás to bylo něco úplně nového, moc příjemného a byli jsme z toho šťastní. Aleš Kratochvíl začal s vánočním čtením, pak jsme k tomu přidali společnou večeři, kdy jsme společně dělali bramborový salát, připravili si jídlo, zamýšleli se nad biblickým příběhem, modlili se, vyprávěli si a měli krásný večer. Zapojily se i děti, dělali jsme adventní věnce... To byly časy, kdy jsem si říkala, jak je prima být tady na Smíchově. Pro mě to bylo moc hezké a příjemné, tohle jsou myslím chvíle, které jsou pro sbor hodně stmelující.

Důležité pro tebe je tak nejen setkávání při bohoslužbách, ale i aktivity, kde se společně něco tvoří, ať už je to jídlo, nebo společný večer, nebo třeba sborová brigáda či jiné společné aktivity...

Přesně tak. Třeba když jsme na konci jara uklidili kostel, to bylo tak příjemné. Tehdy jsme si říkali, že znovu začínáme. To trochu nevyšlo... Ale ty společné aktivity jsou moc důležité. Například i přes kovidové jaro jsme pořád připravovaly chleby pro bezdomovce. To je aktivita, se kterou jsme někdy před sedmi lety začaly s Marcelou Vydrželovou. Teď už je nás taková partička hlavně se Zuzkou Richterovou, která je moc obětavá, takový člověk do nepohody, a Zuzkou Hlaváčkovou. Pravidelně jsme se scházely, připravovaly chleby a hezky nás hrálo, že to všechno má smysl a je potřeba v tom pokračovat. A je důležité to dělat spolu, já většinou nakoupím, společně to připravíme, pak je potřeba to odvézt k Hlavnímu nádraží... Taky se stalo, že jsem neměla auto, tak jsem musela vymýšlet, jak to zorganizovat jinak. Kdyby se ale do sborových aktivit zapojilo víc lidí, bylo by to skvělé. Je tam spousta lidí, kteří by na to měli energii a uměli by to. Napadá mě například „miminčárna“, to je bývalá kancelář, kde teď vaříme čaj po bohoslužbách. Trochu jsme ji vylepšili, aby tam během bohoslužeb mohly být maminky s malými dětmi, a bylo by prima, kdyby třeba ještě někdo přišel s tím, co tam ještě vylepšit a udělal to. Přejde mi důležité vnímat ty sborové prostory jako naše společné a snažit se o to, abychom to tam měli hezké a bylo nám tam spolu dobře.

Ptala se Ester Kopecká

Pozn. EK: Když jsem psala perex k tomuto rozhovoru, v souvislosti s Evou mě neustále napadalo, jak je energická a neustále v pohybu. Tou dobou byla v nemocnici, pravděpodobně zrovna na sále na operaci s komplikovanou zlomeninou nohy. Milá Evo, přeji brzké uzdravení!

O bourání mýtů aneb ohlédnutí za výročím

Každé významné historické jubileum, zvláště když je elegantně zaokrouhlené, probudí v řadě zájemců potřebu zvanou boření mýtů. Slovem mýtus se zde nerozumí báje, tedy vyprávění o dobách, z nichž chybí historické prameny, nýbrž výmysl či blud. Zmíněné boření má za cíl takové bludy uvést na pravou míru. Nevýhodou ovšem je, když se kritikův názor mine s cílem, anebo není opřen o faktické argumenty

Ta první nehoda potkala autora článku **Bílá hora a čeština** (*LN 12. 11. 2020*). Lingvista Karel Oliva v úvodu s uspokojením konstatuje, že se u příležitosti nedávného výročí nešťastné bitvy „odstraňují nánosy nepravdivých mýtů“, které na tuto událost nakupili „národní obrození, první republika a komunističtí kulturtréři“, jimž všem se prý „hodilo prezentovat prohru stavovského vojska jako národní a jazykovou katastrofu v kontextu antagonismu češství a německví, jenž českými dějinami odedávna probíhal a na české straně se projevoval mj. obavou o národní jazyk“. Tyto obavy dokládá autor Dalimilovou kronikou (první čtvrtina 14. stol.), Husovou kritikou Pražanů za užívání slov německého původu, jež bylo kritizováno i v době humanismu a baroka, což pak vyústilo ve zmíněné době posledních dvou století. Autor pak klade řečnickou otázku, zda vůbec má český národ a jeho jazyk s bitvou na Bílé hoře něco společného; důvod k těmto pochybám vidí v tom, že mnozí účastníci protestantských českých stavů (tj. příslušníci vyšších společenských vrstev) měli za mateřský jazyk němčinu. Proto dochází k závěru, že Čechů ani jejich jazyka se bitva „nijak přímo nedotkla“. Jako by za to národní „neštěstí, neštěstí bez míry a hranic,“ jak je pojmenoval historik Josef Pekař, mohlo dvouhodinové střetnutí a nikoli poměry, k nimž otevřelo cestu. Na to, že pojem Bílé hory je třeba chápat širěji, upozorňuje např. Masarykův slovník naučný 1, s. 509 (1925): „... protože příčiny její se hledají daleko nazpět (stejně jako se ukazuje na její následky i v pozd. stoletích), rozumí se pod heslem BÍLÁ HORA i pojetí českých dějin v době reformační, po případe i protireformační.“ Tedy zdaleka nejen samotná ta bitva, nýbrž i co ji předcházelo a hlavně následovalo.

Druhý problém „mýtoborectví“, tj. potíž s argumenty, potkal historičku Ivanu Čornejovou v rozhovoru s redaktorem serveru *Aktuálně.cz* (11. 11. 2020). Text je nazván **Doba temna je mýtus. Kdyby Češi na Bílé hoře vyhráli, bylo by hůř, říká historička**. Podle ní „Bílou horu provází spousta mýtů, pověst o hrdinných Moravanech je nejstarší, pochází už ze 17. století. Další se shromažďovaly v průběhu dalších desetiletí i staletí.“ Když se jí novinář ptá, zda pojem „doba temna“, kterým se někdy pobělohorská doba nazývá, je také pouze mýtus, odpovídá: „Pochopitelně že je. Vždy jsou tendence vytrhávat z kontextu dějin tu či onu dobu. To se děje všude po světě, u nás jsme na to ale specialisté.“

Paní docentka připouští, že vlivem masivní emigrace po Bílé hoře dochází k odlivu inteligence, a pokračuje: „Díky rozvoji nového katolického školství ovšem vyrostla nová vrstva inteligence, i když pouze katolicky orientovaná, která měla co říci a dosahovala výsledků, které lze srovnat s okolní Evropou. Jako příklad uvádí Bohuslava Balbína, avšak o jeho Obráně, o níž jsme psali v minulé Alfě, mlčí. Zato jako další příklad nové inteligence jmenuje pátera Antonína Koniáše: „Je samozřejmě pravdou, že sbíral (*pěkný eufemismus pro zabavování, pozn. jh*) a páčil díla, která byla na jeho seznamu zakázaných knih,“ což ale okamžitě zlehčuje velmi podezřelým tvrzením, že „takový seznam měla ale každá církev,“ a dodává: „Koniáš ale, jak dokázal náš přední český lingvista Alexandr Stich, psal také velice hezké české práce.“ Tady se musím ohradit a prof. Sticha (nebyl jen lingvista, ale i výsostný znalec české literatury včetně barokní) se zastat, protože se nemůže ohradit sám. Profesor Stich byl zastáncem názoru, že bychom českou barokní literaturu měli vydávat a znát, a to i včetně textů Koniášových, i když nikdy nevyvracel názor, že jejich „věcná i slohová platnost je skrovná“ (Jar. Vlček, Dějiny české literatury II).

Závěrem rozhovoru paní historička udělala fatální profesionální chybu tím, že podlehla svodu novinářovy otázky, co by následovalo v případě, že by na Bílé hoře zvítězilo vojsko stavovské, a rozvedla své názory „v rámci virtuálních dějin“. Nejprve vyslovila odvážnou myšlenku, že „v rámci mnohonárodnostní habsburské monarchie měl každý národ svým způsobem právo na – moderně řečeno – sebeurčení.“ (Co tím „svým způsobem“ myslela, neupřesnila.) Pak vyslovuje názor, že „by zde musela převládnout jedna u protestantských konfesí – vyjmenuje jich pět – a dochází k závěru, který výmluvně dokládá její způsob myšlení: „Ta škála vyznání tady byla obrovská, a pokud by zvítězilo jedno z nich, samozřejmě (sic!) by začalo potlačovat i ty ostatní.“ Jako by nebyla jedna z příčin vzniku protestantismu potřeba tolerance. – A před závěrem přijde ještě jedna lekce myšlení: „Nad událostí ale musím přemýšlet i tak, že nešlo o žádnou českou výjimku. Rekatolizace probíhala v celé Evropě.“ Zde jsou již komentáře marné.

Třetí text, na který bych chtěl v daných souvislostech upozornit, napsal ekonom Libor Dušek, vedoucí katedry národního hospodářství Právnické fakulty UK. Shodou okolností vyšel v diskusní rubrice *LN 12, 11. t. r.*, čili týž den, jako výše uváděný článek Olivův. Ekonom přiznává: „Na počátku mého dlouholetého zájmu o Bílou horu byla snaha si tradiční negativní hodnocení korigovat.“ Jinými slovy – i on cítil potřebu nějakých mýtů ve své mysli se zbavit. V článku pak podává pohled očima své profese, institucionální ekonomie. Ta zkoumá zejména, jak politický a právní systém ve společnosti ovlivňují ekonomickou výkonnost. Hodnotícími pojmy „institucí“ čili pravidel jsou extrakce a inkluze: Extraktivní instituce koncentrují politickou moc v rukou úzké privilegované vrstvy a slouží k posilování

jejího ekonomického bohatství na úkor širokých vrstev. Inkluzivní instituce naopak umožňují širokým vrstvám participovat na ekonomickém i politickém životě. Tento proces postupně vede masy lidí k zvyšování životní úrovně.

České země počátku 17. století byly v mezinárodním srovnání slušně inkluzivní v politické oblasti díky reálné moci stavů, v nichž byla zastoupena nižší šlechta a města. K inkluzivitě přičítá autor i náboženskou svobodu a toleranci.

To vše se po Bílé hoře radikálně změnilo. Tzv. obnovené zřízení zemské zrušilo jak stavovský systém, tak náboženskou svobodu. Královská moc mířila k absolutismu. Těžké ekonomické problémy přinesly konfiskace, exil a vleklé válečné útrapy: na jedné straně na panstvích přibývalo půdy, na druhé straně ubývalo pracovních sil (české země ztratily do poloviny století zhruba třetinu obyvatel). To nutně vedlo k utužení nevolnictví – sedláci byli připoutáni k půdě a mnohonásobně jim přibýlo robotních povinností, což ovšem vedlo k snížení jejich výkonnosti a ovšem i k selským bouřím – od roku 1680 se začala vláda snažit roboty regulovat. Utužené nevolnictví rovněž omezovalo uvolňování pracovních sil pro řemesla, obchod i průmysl. „Měřitelným dokladem je, že u nás v roce 1800 žilo ve městech jen asi pět procent obyvatel, ve většině západních zemí byl tento podíl dvoj- až trojnásobný,“ dovozuje autor a pokračuje: „Ve zdravě prosperujících zemích mají města vysokou míru politické i ekonomické samostatnosti. Pobělohorský režim nahradil jejich samosprávu tuhou centrální správou a zbavil je politického vlivu. K tomu jim naložil jako trest za účast na povstání dluhy, ze kterých se dlouho ekonomicky nevzpamatovala...“

Ještě jedna pasáž nás může zajímat: „Násilná rekatolizace měla nejspíš ještě jeden dopad na lidský kapitál. Empirické studie například od německých ekonomů (...) ukazují, že protestantismus měřitelně přispěl ke zvýšení gramotnosti. Důvodem byl zájem o četbu Bible a obecně důraz na vzdělání. Analogické výzkumy na českých datech chybějí, ale z odhadů z německých částí říše lze dovodit, že rekatolizace mohla dlouhodobě snížit gramotnost obyvatelstva o 10 až 15 procent.“

A na závěr: „Odbourávání extraktivních institucí začalo josefinskými reformami a bylo prakticky dovršeno v letech 1861–1867. Od té doby už jsme byli plně součástí západního vývoje a nastal fantastický rozmach průmyslu, kultury a občanské společnosti,“ a dodává:

„Poznání ekonomických dopadů pobělohorských institucí a poznání škodlivosti extraktivních institucí obecně mě přivedly k ještě více negativnímu hodnocení.“

To shrnuje i titul článku: ***Pobělohorský režim? Horší, než nám říkali ve škole!***

Připravil jh

Sborový kalendář

6. 12.	Neděle	9:30	Bohoslužby
13. 12.	Neděle	9:30	Bohoslužby
20. 12.	Neděle	9:30	Bohoslužby
20. 12.	Neděle	17:00	Dětská vánoční hra s vystoupením SPZ
24. 12.	Čtvrtek	16:00	Meditativní shromáždění
25. 12.	Pátek	9:30	Bohoslužby
27. 12.	Neděle	9:30	Bohoslužby
1. 1.	Pátek	9:30	Bohoslužby
3. 1.	Neděle	9:30	Bohoslužby
5. 1.	Úterý	18:30	Staršovstvo
9. 1.	Sobota	10:00	Konvent pražského seniorátu

Trocha humoru ke konci roku

Alfa a Omega

Vydává třikrát až čtyřikrát do roka Farní sbor Českobratrské církve evangelické, Na Doubkové 8, 150 00 Praha 5 - Smíchov

Telefon: 251 564 204 Web: smichov.evangnet.cz E-mail: smichov@evangnet.cz Bankovní spojení: 2300335514/2010

Rediguje redakční rada ve složení: Jan Horálek (vedoucí), Maroš Klačko, Ester Kopecká, Aleš Kratochvíl, Martin Pícek (grafika), Žofie Vobrová, Libuše Masarová (jazyková korektura).